

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie XI./2019
Senát I

Nález:

spisová značka	I. ÚS 191/2019
populárny názov	Práva väčšinového spoločníka
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	26.11.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 2 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1
analytická právna veta	<p>V prípade, ak má akcionár podozrenie, že predstavenstvo, resp. niektorí z jeho členov pri výkone svojej funkcie nedodržiavajú alebo obchádzajú zákon, konajú v zjavnom rozpore so stanovami spoločnosti, a tým v konečnom dôsledku obchádzajú alebo nerešpektujú vôľu akcionára alebo akcionárov, má možnosť danú situáciu riešiť v rámci spoločnosti na valnom zhromaždení tak, ako na to poukázal krajský súd, a v prípade neúspechu tejto možnosti podľa ústavného súdu nič nebráni akcionárovi hľadať riešenie tejto situácie prostredníctvom návrhu podaného na všeobecnom súde.</p> <p>Sankcia neplatnosti právneho úkonu je civilnoprávnou sankciou ultima ratio, ktorá má miesto tam, kde ochrany hodné záujmy právnej istoty, verejnosti alebo účastníkov právnych vzťahov vyžadujú, aby bol právny úkon považovaný za neplatný. Aj všeobecné splnomocnenie tak môže byť sankcionované neplatnosťou, ak je daný určitý zákonom predpokladaný dôvod neplatnosti. Tým môže byť okrem porušenia zákonného zákazu aj skutočné – nie len potenciálne – obchádzanie konkrétneho zákonného zákazu.</p> <p>Splnomocnenie alebo poverenie dané len jednému členovi predstavenstva je neprípustné tam, kde sa obchádza vôľa akcionárov vyjadrená v stanovách, aby o veciach spoločnosti rozhodovali určité osoby ako kolektívny štatutárny orgán. Limitom sú najmä prípady, kde niet dôvodu na takúto ochranu pred konaním individuálneho zástupcu (napríklad ak je vôľa spoločnosti už riadne vytvorená kolektívnym orgánom a konkrétny člen predstavenstva je splnomocnený len na jej prejav navonok).</p> <p>Zákaz obchádzania pravidla štyroch očí, t.j. situácie, keď spoločne oprávnení členovia predstavenstva poveria (splnomocnia) jedného z nich, aby v mene spoločnosti konal navonok samostatne, sa logicky musí vzťahovať aj na prípady takých iných poverení (vrátane pracovnoprávných), ktoré majú obdobné účinky ako inak neprípustné udelenie splnomocnenia a sú udelené tými istými osobami.</p>

<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľ ako územný, samosprávny a správny celok a právnická osoba – akcionár obchodnej spoločnosti Prievidzské tepelné hospodárstvo, a. s. (ďalej len „PTH“), vystupoval v procesnom postavení žalobcu v konaní o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia na Okresnom súde Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“). Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že PTH je strategickým podnikom založeným pre účely podnikania v oblasti výroby a rozvodu tepla v meste Prievidza a sťažovateľ je akcionárom s 51 % podielom a minoritným akcionárom PTH (49 %) je spoločnosť Hornonitrianske bane Prievidza, a. s. Podľa stanov spoločnosti PTH má jej predstavenstvo troch členov: zástupca sťažovateľa, zástupca Hornonitrianskych baní Prievidza, a. s., a spoločný zástupca oboch akcionárov. Funkcia predsedu predstavenstva patrí zástupcovi Hornonitrianskych baní Prievidza, a. s. Sťažovateľ v konaní pred okresným súdom tvrdil, že žalovaný (predseda predstavenstva PTH a riaditeľ PTH v jednej osobe) nekonal za spoločnosť PTH tak, ako mu to prikazujú stanovy, spôsob konania zapísané v obchodnom registri a príslušné zákony, ale konal za spoločnosť PTH sám. Okresný súd uznesením (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) rozhodol o návrhu sťažovateľa tak, že žalovaný je povinný zdržať sa akéhokoľvek konania na základe poverenia, ktorým bol poverený, aby samostatne konal a podpisoval za spoločnosť PTH navonok, ako aj dovnútra, že žalovaný je povinný zdržať sa akéhokoľvek konania na základe dohody o splnomocnení, ktorou bol splnomocnený, aby samostatne konal a podpisoval za spoločnosť PTH navonok, ako aj dovnútra, a vo zvyšku (v časti zdržania sa konania na základe dodatku k pracovnej zmluve) okresný súd návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Krajský súd napadnutým uznesením rozhodol, že uznesenie okresného súdu v napadnutej časti zmenil tak, že návrh žalobcu (sťažovateľa) na nariadenie neodkladného opatrenia zamietla.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 Ústavy</p> <p>Ústavný súd konštatuje, že sporným medzi sťažovateľom a krajským súdom je v prvom rade ich názor na to, či sťažovateľ ako (väčšinový) akcionár PTH môže svoj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia smerovať priamo proti predsedovi predstavenstva PTH a riaditeľovi PTH v jednej osobe, keď tento podľa názoru sťažovateľa svojím konaním úmyselne obchádza stanovy, zápis v obchodnom registri i samotný zákon (Obchodný zákonník). Krajský súd v napadnutom uznesení dospel k záveru, že ak sťažovateľ, akcionár PTH, nebol účastníkom právnych úkonov uzatvorených medzi PTH a, nemá aktívnu vecnú legitimáciu na podanie návrhu na vydanie neodkladného opatrenia. Navyše, v okolnostiach danej veci je podľa názoru krajského súdu potrebné zohľadniť i to, že prípadným nariadením neodkladného opatrenia by sa zakázalo vykonávať pracovnú pozíciu riaditeľa PTH, a tiež to, že samotné PTH sa nemohlo k neodkladnému opatreniu vyjadriť. Sťažovateľ, naopak, tvrdí, že žalovaný koná ako „jednoosobový štatutárny orgán“ PTH, nie ako jeho zamestnanec. Predseda predstavenstva podľa sťažovateľa obchádza spôsob konania za spoločnosť PTH tým, že ho maskuje výkonom pracovnoprávneho vzťahu. Predseda predstavenstva svojím nezákonným samostatným konaním obchádza aj záujmy sťažovateľa ako väčšinového akcionára a záujmy spoločnosti ako takej na jej riadnom a zákonnom riadení. Aktívna vecná legitimácia sťažovateľa vyplýva priamo z Obchodného zákonníka, a to z právneho záujmu akcionára na tom, aby bola pôsobnosť členov predstavenstva spoločnosti PTH vykonávaná s náležitou (odbornou) starostlivosťou, v súlade so zákonmi a internými dokumentmi spoločnosti PTH, tak, aby nespôsobila spoločnosti PTH škodu, resp. aby neohrozila záujmy spoločnosti PTH alebo akcionára. Medzi sťažovateľom ako akcionárom a členmi predstavenstva spoločnosti PTH teda existuje priamy hmotnoprávny vzťah založený viacerými ustanoveniami Obchodného zákonníka.</p> <p>Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia konštatuje, že v ňom prezentovaný výklad krajského súdu pôsobí v rámci konkrétnych okolností prípadu príliš plocho a formalisticky, bez dostatočného zohľadnenia cieľa právnej úpravy a posúdenia okolností prípadu a ďalšie podporné argumenty krajského súdu o zákaze vykonávať pracovnú pozíciu riaditeľa spoločnosti a o nemožnosti spoločnosti PTH vyjadriť sa k neodkladnému opatreniu nič</p>

nepridávajú na jeho presvedčivosti, skôr naopak. Pozornosti ústavného súdu taktiež neušla vnútorná nekonzistentnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia, resp. právnych názorov, ktoré sú v ňom obsiahnuté. Pritom právo na spravodlivý proces vyžaduje, aby rozhodnutia súdu boli zdôvodnené a presvedčivé. Odôvodnenie rozhodnutia je tak aj zárukou toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny.

Ústavný súd v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ v konaní pred všeobecnými súdmi neodvodzoval svoju aktívnu vecnú legitímáciu na podanie návrhu na vydanie neodkladného opatrenia zo svojej prípadnej účasti na predmetných právnych úkonoch, čo napokon vyplýva aj z uznesenia okresného súdu. Okresný súd dospel v danej veci k záveru, že člen predstavenstva síce môže byť súčasne zamestnancom (riaditeľom) spoločnosti, avšak pracovná náplň riaditeľa sa nesmie prekrývať s výkonom činnosti štatutárneho orgánu. V dôsledku uvedeného považoval okresný súd poverenie za účelové obchádzanie stanov spoločnosti PTH, a teda vôle jej akcionárov. Podľa názoru okresného súdu je také poverenie pre rozpor so zákonom a pre obchádzanie zákona absolútne neplatným právnym úkonom. Krajský súd argumentoval, že PTH sa nemohlo vyjadriť k veci pred krajským súdom ako súdom odvolacím v rámci podaného odvolania. Ústavný súd konštatuje, že za PTH momentálne na základe namietaného poverenia a dohody o splnomocnení navonok a dovnútra koná sám žalovaný ako predseda predstavenstva, riaditeľ a „jednoosobový štatutárny orgán“ v jednej osobe, ktorý mal v odvolaní proti uzneseniu okresného súdu dostatočný priestor vyjadriť všetky námietky k nariadenému neodkladnému opatreniu. Práve táto skutočnosť, že predseda predstavenstva PTH koná za PTH dovnútra aj navonok samostatne a podľa sťažovateľa v rozpore so stanovami spoločnosti, zápisom v obchodnom registri a zákonom, je predmetom sporu medzi ním a väčšinovým akcionárom, teda sťažovateľom.

Právne závery krajského súdu opierajúce sa o neúčast' sťažovateľa na predmetných právnych úkonoch a z toho podľa názoru krajského súdu vyplývajúci nedostatok aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľa na podanie návrhu na nariadenie predmetného neodkladného opatrenia predstavujú vzhľadom na okolnosti daného prípadu prípad arbitrárnosti a svojvôle odôvodňujúci zásah ústavného súdu. Ústavný súd preto rozhodol, že napadnutým uznesením, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

K namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy

Ústavný súd, odvolávajúc sa na svoju doterajšiu judikatúru (IV. ÚS 119/07, IV. ÚS 383/08), k predmetným článkom uvádza, že čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy majú charakter všeobecných ústavných princípov, ktoré sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Označené články ústavy sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd nepovažuje za potrebné vysloviť porušenie týchto článkov ústavy vo výrokovej časti tohto nálezu (IV. ÚS 303/2010, IV. ÚS 308/2011, IV. ÚS 150/2018; podobne aj II. ÚS 541/2011, II. ÚS 382/2018). Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhovel.

Obiter dictum

K aktívnej vecnej legitímácii akcionára na podanie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia proti členovi predstavenstva

Ústavný súd konštatuje, že v prípade, ak má akcionár podozrenie, že predstavenstvo, resp. niektorí z jeho členov pri výkone svojej funkcie nedodržiavajú alebo obchádzajú zákon, konajú v zjavnom rozpore so stanovami

spoločnosti, a tým v konečnom dôsledku obchádzajú alebo nerešpektujú vôľu akcionára alebo akcionárov, má možnosť danú situáciu riešiť v rámci spoločnosti na valnom zhromaždení tak, ako na to poukázal krajský súd, a v prípade neúspechu tejto možnosti podľa ústavného súdu nič nebráni akcionárovi hľadať riešenie tejto situácie prostredníctvom návrhu podaného na všeobecnom súde.

Ústavný súd sa v nadväznosti na uvedené domnieva, že nemožno prihliadať na síce rozumnú, avšak na daný prípad kvôli jeho konkrétnym okolnostiam príliš paušalizujúco pôsobiacu námietku, ktorá spočíva v tom, že v prípade nariadenia predmetného neodkladného opatrenia by ktorýkoľvek akcionár mohol žiadať, aby všeobecný súd neodkladným opatrením uložil povinnosť fyzickej osobe, ktorá so spoločnosťou uzatvorila zmluvu, a pritom by stačilo, aby uviedol, že mu, resp. spoločnosti môže byť spôsobená škoda či ujma. Takto by akcionár podľa názoru krajského súdu v podstate obišiel uplatnenie svojich práv na valnom zhromaždení. Ústavný súd vníma obavy krajského súdu pred možným zneužitím návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a obchádzaním procesov pri uplatňovaní práv akcionára prostredníctvom valného zhromaždenia. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že súd rozhodujúci o nariadení neodkladného opatrenia pri posudzovaní potreby bezodkladne upraviť pomery (§ 325 ods. 1 CSP) posudzuje aj možný zneužívajúci či šikanózný charakter návrhu na jeho nariadenie. V prvom rade a predovšetkým ústavný súd v tomto smere konštatuje, že krajský súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia nijakým relevantným spôsobom nevysporiadal s presvedčivým záverom okresného súdu, že v danej veci ide v prípade poverenia a dohody o splnomocnení o absolútne neplatné právne úkony pre ich rozpor so zákonom (k tomuto tiež pozri obiter dictum vo veci sp. zn. III. ÚS 353/2012, ako aj rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Odo 1082/2005 z 24. apríla 2007 uverejnený v Sbíre soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslom R 17/2008 a na neho nadväzujúci rozsudok sp. zn. 32 Cdo 4133/2009 z 25. januára 2011). V prípade absolútne neplatných právnych úkonov by už na prvý pohľad nemohla obstáť argumentácia krajského súdu o absencii aktívnej legitímácie sťažovateľa kvôli jeho neúčasti na sporných právnych úkonoch, keďže absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona (R 39/1998), na absolútnu neplatnosť prihliadajú súdy a iné orgány aplikácie práva z úradnej povinnosti, pôsobi proti každému a môže sa jej dovoľávať ktokoľvek, a teda (okrem iných) aj sťažovateľ. Samotné deklaratórne určenie absolútnej neplatnosti právneho úkonu v súdnom konaní však predpokladá naliehavý právny záujem na takomto určení, inak by súd takejto žalobe nemohol vyhovieť.

K vymedzeniu rozsahu splnomocnenia

Podľa názoru krajského súdu bol žalovaný na základe dohody o splnomocnení splnomocnený na samostatné riadenie, zastupovanie a podpisovanie za splnomocniteľa navonok, ako aj dovnútra v činnostiach, ktoré sú tam presne špecifikované. Z predložených dokumentov je ústavnému súdu zrejmé, že výpočet činností v poverovacích dokumentoch je demonštratívny preto je už na prvý pohľad celkom zrejmé, že tento záver krajského súdu (presne špecifikovaný rozsah splnomocnenia) vôbec nekorešponduje so zisteným skutkovým stavom. Navyše, ako to už bolo uvedené, na túto skutočnosť už výslovne poukázal okresný súd vo svojom rozhodnutí a krajský súd bez akejkoľvek právnej analýzy dospel k opačnému záveru, a to opäť v jednej z rozhodujúcich okolností tejto veci. Ústavný súd, nadväzujúc na závery svojej ustálenej judikatúry (I. ÚS 242/07, IV. ÚS 15/2014), dopĺňa, že sankcia neplatnosti právneho úkonu je civilnoprávnou sankciou ultima ratio, ktorá má miesto tam, kde ochrany hodné záujmy právnej istoty, verejnosti alebo účastníkov právnych vzťahov vyžadujú, aby bol právny úkon považovaný za neplatný. Aj všeobecné splnomocnenie tak môže byť sankcionované neplatnosťou, ak je daný určitý zákonom predpokladaný dôvod neplatnosti. Tým môže byť okrem porušenia zákonného zákazu aj skutočné – nie len potenciálne – obchádzanie konkrétneho zákonného zákazu.

Porušenie pravidla štyroch očí

V konaní pred všeobecným súdom zohrávala úlohu otázka porušenia pravidla štyroch očí – teda situácia, keď spoločne oprávnení členovia predstavenstva poveria (splnomocnia) jedného z nich, aby v mene spoločnosti konal navonok samostatne. Oproti situácii predpokladanej stanovami (požiadavka, aby konali vždy dvaja členovia predstavenstva spoločne) sa má dosiahnuť stav, keď v mene spoločnosti koná len jeden člen predstavenstva samostatne, a to len na základe vôle členov predstavenstva a bez ohľadu na vôľu akcionárov vyjadrenú v stanovách. V tomto kontexte pôsobí logický a presvedčivý právny názor prezentovaný sťažovateľom, že ak stanovy spoločnosti určujú, že jej menom musia konať spoločne najmenej dvaja členovia predstavenstva, a zakladajú teda pre každý úkon, ktorý predstavenstvo urobí v mene spoločnosti, povinnosť vzájomnej kontroly a zodpovednosti najmenej dvoch členov predstavenstva, nemožno takúto kontrolu a zodpovednosť vylúčiť tým, že dvaja členovia predstavenstva udelia generálnu plnú moc jednému z nich. Takýto postup by bol v rozpore s právnou úpravou konania štatutárnych orgánov spoločnosti v zákone a v stanovách spoločnosti. To platí o to viac, ak jednou z osôb konajúcich pri udelení „plnej moci“ v mene predstavenstva je sám „splnomocnený“ člen predstavenstva (pozri už citovaný rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Odo 1082/2005). Takéto splnomocnenie alebo poverenie dané len jednému členovi predstavenstva je neprípustné tam, kde sa obchádza vôľa akcionárov vyjadrená v stanovách, aby o veciach spoločnosti rozhodovali určité osoby ako kolektívny štatutárny orgán. Limitom sú najmä prípady, kde niet dôvodu na takúto ochranu pred konaním individuálneho zástupcu (napríklad ak je vôľa spoločnosti už riadne vytvorená kolektívnym orgánom a konkrétny člen predstavenstva je splnomocnený len na jej prejav navonok).

K zákazu vykonávania pracovnej pozície

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že zákaz obchádzania pravidla štyroch očí sa logicky musí vzťahovať aj na prípady takých iných poverení (vrátane pracovnoprávných), ktoré majú obdobné účinky ako inak neprípustné udelenie splnomocnenia a sú udelené tými istými osobami. Ak krajský súd argumentuje tým, že v prípade nariadenia neodkladného opatrenia by sa predsedovi predstavenstva zakázalo vykonávať pracovnú pozíciu riaditeľa spoločnosti, ústavný súd opäť poukazuje na formalistický výklad príslušných podústavných noriem krajským súdom. Sťažovateľ sa návrhom na vydanie neodkladného opatrenia domáhal toho, aby predseda predstavenstva nekonal samostatne v rozpore so stanovami, zápisom v obchodnom registri a so zákonom. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia nie je zřejmé, ako takúto podľa ústavného súdu dôvodnú a racionálnu požiadavku sťažovateľa môže prevážiť prípadná skutočnosť, že by sa nariadením neodkladného opatrenia zakázalo vykonávať náplň práce riaditeľa spoločnosti PTH v rozsahu sporných právnych úkonov, navyše v situácii, kde podľa všetkého on sám túto pracovnú pozíciu vytvoril a následne obsadil. Z uvedeného by potom vyplývalo, že individuálny záujem byť riaditeľom spoločnosti PTH preváži právne a ekonomické záujmy (väčšinového) akcionára, čo už na prvý pohľad možno považovať za nelogický a svojvoľný právny názor. Navyše, ústavný súd osobitne zdôrazňuje, že nič nebráni tomu, aby spoločnosť PTH svojmu riaditeľovi určila novú pracovnú náplň, ktorá nebude v rozpore so zákonom. Ústavný súd pripomína, že akékoľvek ústavno-konformné úvahy o rozsahu oprávnení či súvzťažnosti pracovnoprávneho a obchodnoprávneho vzťahu medzi žalovaným (ako riaditeľom a predsedom predstavenstva) na jednej strane a PTH na strane druhej nesmú opomenúť riešenie problematiky súbehu pracovnoprávneho a obchodnoprávneho režimu pri obchodnom vedení spoločností, teda pri výkone činností vyhradených členom štatutárneho orgánu. Je úlohou všeobecných súdov posúdiť, do akej miery sa činnosť, ktorá je predmetom pracovnoprávneho vzťahu, prekrýva s činnosťou, ktorú má daná osoba vykonávať výlučne v obchodnoprávnom vzťahu, a vyvodiť z toho právne závery.

	<p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy uznesením Krajského súdu v Bratislave ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu porušené bolo.</p> <p>Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.</p> <p>Krajský súd je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania a vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovuje.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	<p>rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Odo 1082/2005</p> <p>rozhodnutie ÚS SR sp. zn. I. ÚS 242/07</p> <p>rozhodnutie ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 15/2014</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov
kľúčové slová	<p>plnomocnenstvo, splnomocnenie-udelenie</p> <p>právny úkon-neplatnosť absolútna</p> <p>arbitrážnosť</p> <p>akcia, akcionár</p>

spisová značka	I. ÚS 277/2019
populárny názov	Nedostatočné odôvodnenie rozsudku
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	15.10.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1</p> <p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov</p>
analytická právna veta	<p>Objektívna stránka skutkovej podstaty trestného činu nebezpečného prenasledovania podľa § 360a ods. 1 písm. e) Trestného zákona spočíva v dvoch základných častiach. Prvá časť predstavuje všeobecný opis objektívnej stránky, druhá časť predstavuje alternatívne vyjadrené konania a pre naplnenie skutkovej podstaty sa vyžaduje splnenie aspoň jedného tohto alternatívne vyjadreného konania v spojitosti s prvou časťou objektívnej stránky tejto skutkovej podstaty. Prvá časť vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch znakov: a) dlhodobé prenasledovanie iného, a to b) takým spôsobom, že to môže vzbudiť dôvodnú obavu o jeho život alebo zdravie, život alebo zdravie jemu blízkej osoby alebo podstatným spôsobom zhoršiť kvalitu jeho života. Druhá časť objektívnej stránky predstavuje alternatívne vyjadrené konania, pričom v tomto prípade sa malo jednať o konanie pod písm. e) iné obmedzovanie poškodeného v jeho obvyklom spôsobe života. Táto formulácia je pomerne všeobecná, preto bolo úlohou súdu v odôvodnení rozsudku presne špecifikovať, akým spôsobom bol poškodený obmedzovaný v obvyklom spôsobe života, pričom musí ísť o obmedzenie výrazne zasahujúce do bežného života poškodeného, aby z tohto konania mohla byť vyvodená trestná zodpovednosť berúc do úvahy materiálny korektív uvedený v § 10 ods. 2 Trestného zákona.</p> <p>K procesnej stránke veci ústavný súd uvádza, že ak odvolací súd zruší rozsudok prvostupňového súdu a vráti mu vec na ďalšie konanie, prvostupňový súd nesmie odôvodnenie svojho nového rozsudku koncipovať tak, že iba dopĺňa pôvodné odôvodnenie zrušeného rozsudku. Tento zrušený rozsudok v čase opätovného rozhodovania právne neexistuje. Všetky relevantné skutkové a právne závery musia byť vyjadrené v konečnom právoplatnom a vykonateľnom</p>

	<p>rozsudku. Ak tomu tak nie je, rozsudok sa môže oprávnene javiť ako neodôvodnený alebo až arbitrárny.</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) uznaný vinným zo spáchania prečinu nebezpečného prenasledovania podľa § 360a ods. 1 písm. e) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere šiestich mesiacov, pričom v zmysle § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona okresný súd výkon uloženého trestu podmienene odložil a podľa § 50 ods. 2 Trestného zákona určil sťažovateľovi skúšobnú dobu na jeden rok. Zároveň okresný súd uložil sťažovateľovi povinnosť spočívajúcu v príkaze verejne – obecným rozhlasom sa ospravedlniť poškodenému. Proti predmetnému rozsudku sa sťažovateľ odvolal. Krajský súd ako odvolací súd rozhodol o podanom odvolaní napadnutým rozsudkom, ktorým rozsudok okresného súdu zrušil vo výroku o treste a uložil sťažovateľovi trest odňatia slobody vo výmere troch mesiacov a výkon uloženého trestu mu podmienene odložil a určil mu skúšobnú dobu na jeden rok. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ aj dovolanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozhodol o dovolaní sťažovateľa uznesením, ktorým dovolanie odmietol. Sťažovateľ sa mal dotknutého prečinu dopustiť na tom skutkovom základe, že počas dlhšej časovej doby robil oznámenia o priestupkoch poškodeného, pričom poškodený musel zakaždým vysvetľovať a podávať výpovede pred konajúcimi orgánmi, čím malo dôjsť k podstatnému zhoršeniu kvality jeho života, pričom nebolo preukázané, že sa poškodený priestupkov skutočne dopustil.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>K porušeniu čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy</p> <p>Sťažovateľ vytykal okresnému súdu, že zmenil kvalifikáciu skutku, pre ktorý bol sťažovateľ obžalovaný, a to bez zmeny obžaloby prokurátorom. Z tohto postupu okresného súdu sťažovateľ odvodil, že okresný súd nebol nestranný, čím mal porušiť sťažovateľove základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy. Pretože v odvolacom konaní krajský súd nezrušil rozsudok okresného súdu ako vecne nesprávny, podľa sťažovateľa tiež porušil jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy.</p> <p>V ďalšej časti svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľ extenzívne napáda nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov vo vzťahu ku skutkovej podstate trestného činu nebezpečného prenasledovania podľa § 360a ods. 1 písm. e) Trestného zákona. Objektívna stránka trestného činu nebezpečného prenasledovania podľa § 360a ods. 1 Trestného zákona spočíva v dvoch základných častiach. Prvá časť predstavuje všeobecný opis objektívnej stránky, druhá časť predstavuje alternatívne vyjadrené konania a pre naplnenie skutkovej podstaty sa vyžaduje naplnenie aspoň jedného tohto alternatívne vyjadreného konania v spojitosti s prvou časťou objektívnej stránky tejto skutkovej podstaty. Prvá časť objektívnej stránky predstavuje všeobecný opis skutkovej podstaty a vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch znakov: a) dlhodobé prenasledovanie iného, a to b) takým spôsobom, že to môže vzbudiť dôvodnú obavu o jeho život alebo zdravie, život alebo zdravie jemu blízkej osoby alebo podstatným spôsobom zhoršiť kvalitu jeho života. Pritom následok v bode b) je stanovený alternatívne buď ako možnosť vzbudenia dôvodnej obavy o život alebo zdravie poškodeného, resp. jemu blízkej osoby, alebo ako možnosť zhoršenia kvality života poškodeného podstatným spôsobom. Druhá časť objektívnej stránky predstavuje alternatívne vyjadrené konania, ktorými sú a) vyhrážanie sa ublížením na zdraví alebo inou ujmom poškodenému alebo jemu blízkej osobe, b) vyhľadávanie osobnej blízkosti alebo jeho sledovanie, c) kontaktovanie poškodeného prostredníctvom tretej osoby alebo elektronickej komunikačnej služby, písomne alebo inak proti jeho vôli, d) zneužitie osobných údajov poškodeného na účel získania osobného alebo iného kontaktu, alebo e) iné obmedzovanie poškodeného v jeho obvyklom spôsobe života. Pre naplnenie skutkovej podstaty sa vyžaduje naplnenie aspoň jedného takto</p>

alternatívne vyjadreného konania v spojitosti s prvou časťou objektívnej stránky tejto skutkovej podstaty (BURDA, E., ČENTĚŠ, J., ZÁHORA, J. a kol. Trestný zákon. Osobitná časť. Komentár. II. diel. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2011, s. 1203 – 1206.). V tomto prípade predstavovalo druhú časť skutkovej podstaty konanie uvedené v písm. e). Všeobecne možno povedať, že iné obmedzovanie poškodeného v jeho obvyklom spôsobe života predstavuje akékoľvek konanie, ktoré je svojím charakterom i následkami schopné naplniť prvú časť objektívnej stránky. Táto zákonná konštrukcia je pomerne vágna a neurčitá, ale účelom tejto neurčitosti je možnosť orgánov činných v trestnom konaní stíhať konanie, ktoré nespĺňa žiadne zo zákonom špecifikovaných konaní [písm. a) až d)] a napriek tomu má charakter nebezpečného prenasledovania (za súčasného splnenia materiálneho korektívu prečinu v zmysle § 10 ods. 2 Trestného zákona).

Odvolaie sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu obsahovalo rozsiahlu argumentáciu spochybňujúcu konanie, ktoré sa sťažovateľovi kládlo za vinu (či bolo podávanie konkrétnych podnetov na konkrétne orgány verejnej moci spôsobilé zapríčiniť trestnoprávne následky, pozn.), ale odvolací súd bez toho, aby sa touto argumentáciou zaoberal, iba konštatoval, že skutkové zistenia uvedené vo výroku sú v súlade s vykonanými dôkazmi. Krajský súd ani okresný súd sa pritom v predmetnej veci vôbec nezaoberali konkrétnym obsahom podaní sťažovateľa adresovaných príslušným orgánom verejnej moci, jediným aspektom, ktorému vo vzťahu k predmetným podaniam sťažovateľa venovali pozornosť, bol iba počet týchto podaní za určité časové obdobie. Z napadnutého rozsudku krajského súdu, ako aj z rozsudku okresného súdu nie je vôbec zrejmé, či jednotlivé podania sťažovateľa boli vo svojej podstate vecné alebo hrubo znevažujúce, resp. neodôvodnene zasahujúce do osobnostných práv poškodeného (prípadne akým spôsobom mali byť znevažujúce alebo zasahujúce do osobnostných práv poškodeného).

Konajúce súdy v predmetnej trestnej veci dospeli záveru, že konaním sťažovateľa boli naplnené obe následky druhého znaku všeobecnej časti skutkovej podstaty, t. j. aj vzbudenie dôvodnej obavy o život alebo zdravie a aj možnosť zhoršenia kvality života poškodeného podstatným spôsobom (hoci na naplnenie znakov skutkovej podstaty postačuje len jeden z týchto následkov). Vo vzťahu k prvému následku sťažovateľ opakovane namietal, že okresný súd osvedčil tento následok iba na základe svedeckej výpovede poškodeného bez toho, aby bol v konaní predložený akýkoľvek dôkaz majúci charakter lekárskej správy alebo odborného, resp. znaleckého posudku z odboru medicíny alebo psychológie, resp. psychiatrie. Sťažovateľ namietal, že bez relevantných dôkazov súd nemôže považovať tento následok za preukázaný. Odvolací súd v napadnutom rozsudku ale nereagoval žiadnym spôsobom ani na túto námietku sťažovateľa. Ústavný súd v rámci preskúmania odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu dospel k záveru, že ak sa krajský súd iba stotožnil so závermi z rozsudku prvostupňového súdu, nevyrovnal s námietkami sťažovateľa uvedenými v jeho odvolaní dostatočne. Krajský súd tak postupoval napriek tomu, že v predmetnom rozsudku okresného súdu skutková veta výroku zjavne nekorešpondovala so skutkovými závermi v jeho odôvodnení. Krajský súd sa preto v napadnutom rozsudku aj v kontexte rozsudku prvostupňového súdu argumentačne nedôsledne vyrovnal so skutkovým stavom, z ktorého mal vyvodit' jednoznačné a presvedčivo odôvodnené rozhodnutie, nesprávne vyhodnotil nedostatočné dôkazy, resp. rozhodol bez toho, aby mal k dispozícii presvedčivejšie informácie o skutkových okolnostiach prípadu.

Vzhľadom na formulované výhrady ústavného súdu tento konštatuje, že závery krajského súdu v napadnutom rozsudku sú z pohľadu ústavného prieskumu nepresvedčivé, spochybniteľné, a preto nemôžu z ústavnoprávneho pohľadu obstáť. Ústavný súd je preto toho názoru, že krajský súd nerozhodol v danej veci tak, aby poskytol rozumné vysvetlenie a odôvodnenie všetkých pre vec rozhodujúcich skutočností, a preto dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

	<p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Nitre bolo porušené.</p> <p>Rozsudok Krajského súdu v Nitre zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.</p> <p>Sťažovateľ má právo na náhradu trov konania voči Krajskému súdu v Nitre. Vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovuje.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu rozhodnutie-odôvodnenie</p> <p>rozsudok-zrušenie</p> <p>dokazovanie-dokazovanie v trestnom konaní</p> <p>dokazovanie-opomenutie dôkazov (nevykonanie dôkazov)</p>

Uznesenie:

spisová značka	I. ÚS 438/2019
populárny názov	Viazanosť návrhom v mimosporových konaniach
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	29.10.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Dohovor o právach dieťaťa čl. 12 ods. 1</p> <p>Dohovor o právach dieťaťa čl. 12 ods. 2</p> <p>Dohovor o právach dieťaťa čl. 3 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2</p> <p>ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1</p> <p>ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 38 ods. 2</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p>
analytická právna veta	<p>Vyšetrovací princíp a princíp materiálnej pravdy v mimosporových konaniach prenášajú „zodpovednosť“ za priebeh konania v širšom rozsahu na konajúci súd. Pre priebeh dokazovania sa primerane použijú ustanovenia o dokazovaní v Civilnom sporom poriadku. Keďže mimosporové konanie je ovládané zásadou zistenia skutočného stavu veci, je zřejmé, že podkladom rozhodnutia súdu bude sumár zistení, ktoré sa čo najviac približujú skutočnému stavu veci. Mierne pochybnosti o excese krajského súdu, pokiaľ ide o úpravu styku, tak možno vzhľadom na popísaný charakter mimosporového konania rozptýliť nielen požiadavkou otca na zverenie maloletých sťažovateľov do striedavej starostlivosti, čím deklaroval vôľu podieľať sa na výkone rodičovských práv v širšom rozsahu než dosiaľ, ale aj s poukazom na to, že z priebehu konania krajskému súdu vyplynul záver o realizácii styku otca s maloletými sťažovateľmi fakticky už v tom čase vo väčšom rozsahu, ako bol nariadený.</p>
skutkový stav a základné	Pred Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) bolo vedené konanie

fakty	<p>vo veci starostlivosti o maloletých, konkrétne o návrhu sťažovateľky v 1. rade na zvýšenie výživného pre sťažovateľov v 2. a 3. rade a o návrhu otca na ich zverenie do striedavej osobnej starostlivosti rodičov. Okresný súd po vykonanom dokazovaní rozsudkom návrh otca na zverenie sťažovateľov v 2. a 3. rade do striedavej starostlivosti rodičov zamietol. Súčasne zvýšil výživné na sťažovateľku v 2. rade a sťažovateľa v 3. rade. Okresný súd zároveň otca zaviazal k povinnosti platiť výživné na tvorbu úspor na oboch maloletých sťažovateľov vždy do 15 dňa v mesiaci vopred počínajúc dňom právoplatnosti rozsudku. Proti rozsudku okresného súdu obaja rodičia podali odvolanie. Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok v časti zamietnutia návrhu otca na striedavú starostlivosť oboch rodičov o maloletých sťažovateľov. Výživné na obe maloleté deti čiastočne znížil oproti rozhodnutiu okresného súdu a otca zaviazal na tvorbu úspor pre oboch maloletých v rovnakej sume ako okresný súd. Zároveň krajský súd upravil styk otca s maloletými sťažovateľmi v širšom rozsahu, ako bol upravený a to bez návrhu účastníkov konania. Rozsudok krajského súdu sťažovateľka v 1. rade napadla dovolaním. Najvyšší súd dovolaním napadnuté rozhodnutie preskúmal a ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.</p>
z odôvodnenia	<p>K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky v 1. rade podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy</p> <p>Podstatou ústavnej sťažnosti v tejto časti je nesúhlas sťažovateľky v 1. rade s rozsudkom krajského súdu, ktorý zmenil rozhodnutie okresného súdu vo výroku týkajúcom sa výšky výživného. Sťažovateľka v 1. rade považuje záver krajského súdu o znížení výživného oproti výživnému určenému okresným súdom za neodôvodnený a nezohľadňujúci záujem maloletých sťažovateľov. Rozhodnutiu krajského súdu tiež vyčíta, že arbitrárnym spôsobom, nad rámec návrhov účastníkov konania upravil styk maloletých sťažovateľov s ich otcom.</p> <p>Ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, pričom nezistil takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup krajského súdu nemajúci oporu v relevantných právnych predpisoch, a to vo väzbe na rozhodné okolnosti veci. Krajský súd v rámci odôvodnenia napadnutého rozsudku poukázal na riadne zistenie skutočného stavu veci okresným súdom, avšak nestotožnil sa s rozsahom vyživovacej povinnosti otca, dôvodiac nesúladosť so zákonnými podmienkami vyplývajúcimi zo zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“). Okresný súd podľa jeho názoru nesprávne vyhodnotil vzájomnú súvislosť schopností, možností a majetkových pomerov otca a odôvodnených potrieb maloletých sťažovateľov so zreteľom na ďalšiu vyživovaciu povinnosť otca. Nemožno sa teda stotožniť s argumentáciou sťažovateľky v 1. rade o tom, že krajský súd nevysvetlil, prečo čiastočne znížil výživné zvýšené okresným súdom.</p> <p>Podstatnejšie pre vec je však to, že k zvýšeniu výživného na každého z maloletých sťažovateľov v konečnom dôsledku reálne došlo, ibaže nie v takom rozsahu, ako to požadovala sťažovateľka v 1. rade vo svojom návrhu. K tomu ústavný súd dodáva, že zvýšenie výživného o sumu nezodpovedajúcu predstave matky – sťažovateľky v 1. rade, teda nie úplne v takej výške, ako žiadala vo svojom návrhu, nemusí znamenať rozpor so záujmami maloletých sťažovateľov, a už vôbec neznamená rozpor so zákonom, ak k určeniu (zvýšeniu) výživného dospel konajúci súd po dôslednom zohľadnení potrieb maloletých a pomerov otca, čo sa v danej veci udialo. V tejto súvislosti sa žiada upriamiť pozornosť na ďalšiu podstatnú okolnosť, a to, že krajský súd síce bežné výživné mierne znížil oproti zvýšeniu sumy výživného určenej okresným súdom, ale zároveň zvýšil tvorbu úspor, čo je nesporne v prospech sťažovateľov. Okresný súd totiž zaviazal otca k povinnosti platiť výživné na tvorbu úspor pre každého z maloletých sťažovateľov vo výške 100 € od právoplatnosti rozhodnutia, avšak krajský súd ho k tejto povinnosti zaviazal už od 1. septembra 2013. Odôvodnil to tým, že určené výživné zodpovedá zákonným podmienkam vo vzájomnej súvislosti schopností, možností a majetkových pomerov otca a odôvodnených potrieb maloletých sťažovateľov, ale životná úroveň otca mu umožňuje podieľať</p>

sa na ich výžive vo väčšom rozsahu, než zodpovedá ich skutočným potrebám zodpovedajúcim ich veku. Uvedené možno považovať za rozumnejšie a vyváženejšie vyhodnotenie skutkových okolností danej veci a rozhodne v tomto usporiadaní nemožno vidieť rozpor so záujmami maloletých sťažovateľov, keďže po zohľadnení a zjavnom vykrytí aktuálnych priebežných potrieb sa pamätá aj na ich potreby do budúcnosti.

Pokiaľ sťažovateľka v 1. rade namietala, že krajský súd rozhodol o úprave styku maloletých sťažovateľov s otcom nad rámec návrhu účastníkov konania, ústavný súd uvádza, že ústavnoprávna relevancia tvrdeného zásahu do práv sťažovateľov je oslabená už samotným predmetom napadnutého konania, ktorý spadá do kategórie mimosporových právnych vzťahov, vo vzťahu ku ktorým je dôvodný osobitný procesný postup vychádzajúci z osobitných procesných princípov. Výsledkom dôslednej procesnej diferenciacie na konania sporové a mimosporové sa vytvára v konaniach osobitne vymedzený priestor pre aktivitu súdu, účastníkov konania, subjektov konania, prispôbenie vybraných procesných postupov a ich právnej úpravy, zvýšenej právnej ochrane vzťahov a subjektov tam, kde je to z hmotnoprávneho hľadiska dôvodné (obdobne Smyčková, R., Števček, M., Tomašovič, M., Kotrecová, A. a kol. Civilný mimosporový poriadok. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2017, bod 2).

Výetrovací princíp a princíp materiálnej pravdy v mimosporových konaniach prenášajú „zodpovednosť“ za priebeh konania v širšom rozsahu na konajúci súd. Pre priebeh dokazovania sa primerane použijú ustanovenia o dokazovaní v Civilnom sporovom poriadku. Keďže mimosporové konanie je ovládané zásadou zistenia skutočného stavu veci, je zrejmé, že podkladom rozhodnutia súdu bude sumár zistení, ktoré sa čo najviac približujú skutočnému stavu veci (m. m. IV. ÚS 312/2018, II. ÚS 71/2019). Mierne pochybnosti o excese krajského súdu, pokiaľ ide o úpravu styku, tak možno vzhľadom na popísaný charakter mimosporového konania rozptýliť nielen požiadavkou otca na zverenie maloletých sťažovateľov do striedavej starostlivosti, čím deklaroval vôľu podieľať sa na výkone rodičovských práv v širšom rozsahu než dosiaľ, ale aj s poukazom na to, že z priebehu konania krajskému súdu vyplynul záver o realizácii styku otca s maloletými sťažovateľmi fakticky už v tom čase vo väčšom rozsahu, ako bol nariadený. Vzal pritom na zreteľ, že aktuálne rodičia prestali zo subjektívnych dôvodov medzi sebou riadne komunikovať a stratili schopnosť dohodnúť sa na realizácii styku. Preto krajský súd upravil styk otca s maloletými sťažovateľmi tak, aby zodpovedal ich najlepšiemu záujmu a právam obsiahnutým v Dohovore o právach dieťaťa.

Ústavný súd rešpektuje, že je primárnou úlohou všeobecného súdu vykladať zákony a ďalšie právne predpisy, pričom právny názor krajského súdu a jeho závery možno v posudzovanej veci považovať za zrozumiteľné, logické a vyvážené, a preto z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné. Na tomto základe odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov v 2. a 3. rade podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy

Ak by sťažovateľka v 1. rade ako zákonná zástupkyňa maloletých sťažovateľov splnomocnila advokáta na zastupovanie maloletých sťažovateľov v konaní pred ústavným súdom, takéto splnomocnenie by nebolo možné považovať za prípustné, a to vzhľadom na špecifickosť danej veci. Sťažovateľka v 1. rade ako matka maloletých sťažovateľov sa totiž v zmysle obsahu ústavnej sťažnosti a v nej uvedených argumentov snaží zvrátiť rozhodnutie krajského súdu, o ktorom tvrdí, že je v jej neprospech, ako aj v neprospech maloletých sťažovateľov a v prospech otca, z čoho vyplýva, že je v tomto prípade v konflikte záujmov, čo sa týka jej možnosti ako zákonnej zástupkyne splnomocňovať akéhokoľvek právneho zástupcu na zastupovanie maloletých sťažovateľov v konaní pred

	<p>ústavným súdom.</p> <p>Sťažovateľka v 1. rade nepreukázala (nedoložila) aktívnu legitimáciu maloletých sťažovateľov, ktorých by vzhľadom na stret ich záujmov so záujmami matky mal zastupovať kolízny opatrovník (splnomocňujúci advokáta v mene maloletých sťažovateľov). Preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť maloletých sťažovateľov (ako podanú bez povinného právneho zastúpenia v zmysle § 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde) odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o ústavnom súde.</p> <p>Ústavný súd z pohľadu namietaného porušenia čl. 3 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa už iba obiter dictum uvádza, že všeobecné súdy, rešpektujúc ustavnoprocený princípy garantujúce základné práva účastníkov konania na súdnu ochranu v konaní o ochrane týchto práv a v spojení s nimi, posúdili aj namietané porušenie uvedených hmotných práv sťažovateľov v 2. a 3. rade, keď v rámci tohto konania rešpektovali existujúcu právnu úpravu, ktorú primeraným spôsobom interpretovali a aplikovali, komplexne posúdili skutkové okolnosti prípadu a rozhodujúce skutočnosti pre legitímnosť zásahu do týchto práv, a na tomto základe rozhodli o predložených návrhoch s poukazom na ich najlepší záujem.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmieta.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov	rozhodnutie ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 312/2018 rozhodnutie ÚS SR sp. zn. II. ÚS 71/2019
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	vyživovacia povinnosť-výživné práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu maloletý-záujem dieťaťa maloletý-úprava práv a povinností k maloletému

spisová značka	I. ÚS 440/2019
populárny názov	Povaha základného práva na súdnu ochranu
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	29.10.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Základné práva na súdnu ochranu sú tzv. výsledkové, to znamená, musí im zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov. Ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 Ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ bol okresným súdom spolu s ďalšou osobou trestne stíhaný pre zločin podvodu spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 221 ods. 1 a ods. 3 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 písm. c) Trestného zákona. V priebehu trestného konania zomreli dvaja poškodení, ktorí boli manželmi, okresný súd im uznesením ustanovil opatrovníka – ich syna, pobyt ktorého sa však nepodarilo okresnému súdu zistiť, preto uznesením svoje

	<p>predchádzajúce rozhodnutie zrušil a podľa § 48 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) ustanovil nebohým manželom – poškodeným opatrovníka, a to obec Brezovica. Proti tomuto rozhodnutiu súdu prvého stupňa sťažovateľ podal sťažnosť, o ktorej krajský súd uznesením rozhodol tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zamietol ako podanú neoprávnenou osobou.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>K porušeniu čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru</p> <p>Najvýznamnejším argumentom sťažovateľa, ktorým odôvodňuje, že sa rozhodnutia o ustanovení opatrovníka poškodeným negatívne dotýkajú jeho osoby, je obava z uplatnenia si náhrady škody ustanoveným opatrovníkom, pretože podľa jeho tvrdenia pôvodní poškodení si náhradu škodu neuplatňovali. V rámci znenia ustanovenia § 46 ods. 3 prvej vety za bodkočiarkou Trestného poriadku sa však táto argumentácia sťažovateľa obsiahnutá v ústavnej sťažnosti javí ako zjavne neopodstatnená. V zmysle tohto ustanovenia poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, je tiež oprávnený navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu; návrh musí poškodený uplatniť najneskoršie do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania. Z návrhu musí byť zrejmé, z akých dôvodov a v akej výške sa nárok na náhradu škody uplatňuje. V mnohých ohľadoch sťažovateľ v ústavnej sťažnosti predbieha okolností trestného konania, a mnohé jeho argumenty sú prezentované iba v hypotetickej rovine bez reálneho dopadu na jeho konkrétne práva. Ústavný súd uznáva a nevyklúča, že uplatňovanie práv poškodeného v trestnom konaní môže sťažovateľ vnímať vo vzťahu k svojej osobe negatívne zvlášť, ak by ich mala vykonávať osoba, ktorej to neprináleží, avšak v aktuálnom prípade, t. j. v konkrétnych okolnostiach danej trestnej veci, prihliadajúc na sťažovateľom uplatnenú argumentáciu to rozhodne nedosahuje kvality požadovanej pre vyslovenie porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.</p> <p>Ústavný súd považuje za potrebné reagovať aj na tvrdenie sťažovateľa, že opatrovník mal byť ustanovený nie zosnulým poškodeným, ale ich synovi. Zo žiadnych sťažovateľom predstretých argumentov však nevyplýva, že by súd musel za opatrovníka tomuto synovi ustanoviť iného, ako toho, ktorého reálne ustanovil a z tohto pohľadu sa v konaní s ohľadom na požadovanú ochranu základného práva nič nemení. Navyše, ústavný súd, pridriavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, ďalej poukazuje na to, že základné práva na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) „sú výsledkové“, to znamená, musí im zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c/a Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002), vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne I. ÚS 79/2015). Preskúmaním ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutia nie sú takými rozhodnutiami, ktorých účinky by sťažovateľ nemohol v priebehu ďalšieho trestného konania zvrátiť. A ak je teda sťažovateľ toho názoru, že v namietanom konaní neboli rešpektované jeho základné práva, bude mať možnosť svoje výhrady uplatniť pri využití ďalších trestnoprávnych prostriedkov (napr. riadnych opravných), ktoré mu v ďalšej fáze konania priznáva Trestný poriadok. S poukazom na uvedené ústavný súd nezistil zásah do označených práv sťažovateľa z materiálneho hľadiska v takej intenzite, ktorý by mal neodstrániteľné a nenapraviteľné následky a ktorý by odôvodňoval zásah zo strany ústavného súdu, čo viedlo ústavný súd k záveru, že do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu a uznesením krajského súdu nebolo neprimeraným spôsobom zasiahnuté.</p>

	Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Ústavný súd rozhodol: Ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmieta ako zjavne neopodstatnenú.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	rozhodnutie ESELP vo veci Komanický a Slovenská republika rozhodnutie ÚS SR sp. zn. I. ÚS 79/03 rozhodnutie ÚS SR sp. zn. I. ÚS 236/03
súvisiace právne predpisy	
kľúčové slová	poškodený opatrovník-ustanovenie trestné konanie strana-v trestnom konaní

Nález - prietahy:

spisová značka	III. ÚS 447/2018
populárny názov	Prietahy v dedičskom konaní
sudca spravodajca	Mojmír Mamojka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	15.10.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Úkony notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve sú úkonmi súdu, a preto aj nimi možno spôsobiť zbytočné prietahy, za ktoré nesie zodpovednosť všeobecný súd.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ napadol na ústavnom súde dedičské konanie po poručiteľovi, ktoré začalo na Okresnom súde Komárno 18. decembra 2002. Ku dňu podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu (06.06.2018) nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.
z odôvodnenia	K porušeniu čl. 48 ods. 2 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru Otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESELP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade. Vychádzajúc z uvedených kritérií hodnotenia prejednanja veci v primeranej lehote, ústavný súd otázku existencie zbytočných prietahov v konaní a porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľa preskúmal z hľadiska charakteru

prejednávanej veci jej skutkovú a právnu zložitost', ďalej správanie sťažovateľa v priebehu konania a postup okresného súdu. Pokiaľ ide o zložitost' veci, ústavný súd je toho názoru, že dedičské konanie tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, pričom výklad a používanie právnej úpravy v dedičských veciach sú stabilizované, a preto ich z právneho hľadiska nemožno v zásade považovať za zložité (II. ÚS 181/2010). Z vyjadrení sťažovateľa, okresného súdu ani z obsahu predloženého na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd nezistil ani žiadnu okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o skutkovej zložitosti veci.

Ďalším kritériom, ktoré ústavný súd uplatnil pri vyhodnocovaní doterajšieho priebehu napadnutého konania, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka konania. Pokiaľ okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti poukázal na to, že sťažovateľ „nepodal sťažnosť na prieťahy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 750/2004 Z. z.“, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na okolnosti danej veci uplatnenie tohto prostriedku nemohlo zásadným spôsobom ovplyvniť priebeh napadnutého konania.

Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prieťahom postupom Okresného súdu Komárno v konaní, bol postup okresného súdu. V súvislosti so zisteným neefektívnym postupom okresného súdu ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého nielen nečinnosť, ale aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej činnosti taktiež judikoval, že úkony notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve sú úkonmi súdu, a preto aj nimi možno spôsobiť zbytočné prieťahy, za ktoré nesie zodpovednosť všeobecný súd (napr. III. ÚS 47/00, IV. ÚS 592/2012). Ústavný súd zdôrazňuje, že z ústavnoprávneho hľadiska nie je akceptovateľné, aby napadnuté konanie nebolo skončené ani po viac ako 15 rokoch od jeho začatia, a to napriek tomu, že bolo počas konania o ROEP fakticky prerušené. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K primeranému finančnému zadosťučeniu

S prihliadnutím na celkovú dĺžku napadnutého konania, berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej veci, ústavný súd považoval priznanie sumy 5 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd rozhodol:

Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru postupom Okresného súdu Komárno porušené boli.

Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie v sume 5000 Eur.

Okresný súd Komárno je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania.

<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>rozhodnutie ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 380/08 rozhodnutie ÚS SR sp. zn. III. ÚS 103/09</p> <p>rozhodnutie ÚS SR sp. zn. I. ÚS 7/2011</p> <p>rozhodnutie ÚS SR sp. zn. III. ÚS 47/00</p> <p>rozhodnutie ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 592/2012</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>dedenie, dedičstvo-dedičská dohoda práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na prerokovanie veci - bez zbytočných prietáhov</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.